

Brugervejledning

ViseOrd til Mac

Version 1.0, August 2015

Indholdsfortegnelse

Copyright bestemmelser	2
Hvad er ViseOrd	3
Opstart og ViseOrd menuen	4
Skrivestøtte	6
Ordforslagslisten.....	6
Ordforudsigelse	7
Ordfuldendelse	8
Ordrettelse.....	9
Læsestøtte.....	11
Indstillinger.....	13
Begrænsninger i visse Mac programmer	14

Copyright bestemmelser

Copyright © ScanDis A/S. Alle rettigheder forbeholdes.

Dette dokument må hverken reproducere eller publiceres helt eller delvist uden forudgående skriftlig aftale med ScanDis A/S.

Software programmet ViseOrd er beskyttet af ophavsretsloven og må ikke anvendes i anden form end den købte licens tillader.

ScanDis A/S

Telefon: +45 - 96 27 02 20

www.scandis.dk

E-mail: viseord@scandis.dk

Hvad er ViseOrd

ViseOrd er et program der hjælper med at læse og skrive tekster på en computer.

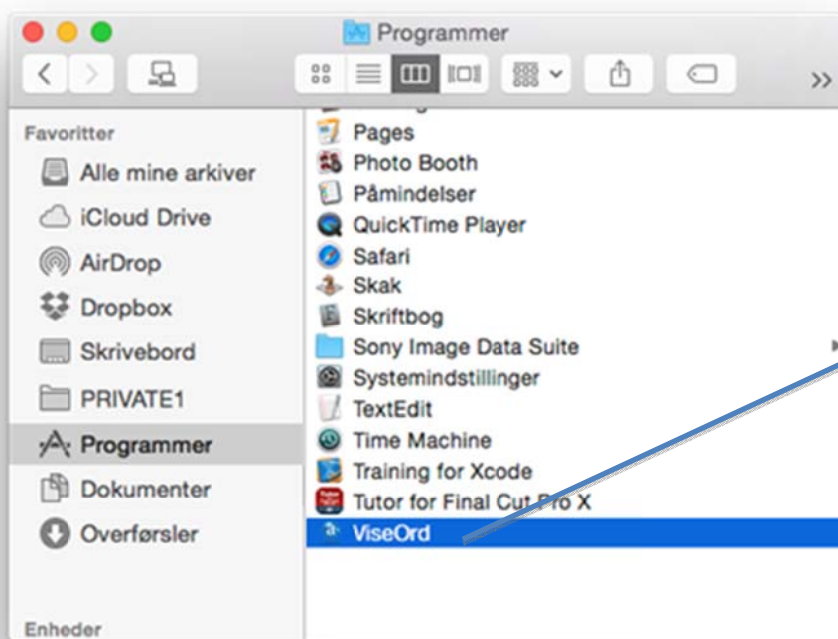
Tekster kan læses op automatisk og man kan få markering af oplæste ord så man selv let kan følge med i teksten under oplæsningen.

Ved skrivning af tekster kan ViseOrd hjælpe med næste-ord forslag samt fuldende ord der skrives. Hvis man staver et ord forkert, kan ViseOrd give forslag til rettelse. Man kan også lytte til ViseOrds forslag så det er let at vælge det rigtige.

ViseOrd kan tilpasses så det passer til den enkelte brugers behov, f.eks. om der kun ønskes læsestøtte, om ViseOrd skal være startet op automatisk, hvilken stemme og hastighed man ønsker at benytte etc.

Opstart og ViseOrd menuen

Hvis du under installationen har afkrydset feltet **Vil du starte ViseOrd nu?**, så er ViseOrd automatisk startet op. Hvis du ikke har afkrydset feltet, eller har lukket ViseOrd, skal du starte ViseOrd manuelt. Det gøres ved at åbne "Finder" programmet, klikke på "Programmer" og derefter dobbeltklikke på ViseOrd:

Dobbelklik på **ViseOrd** for at starte programmet

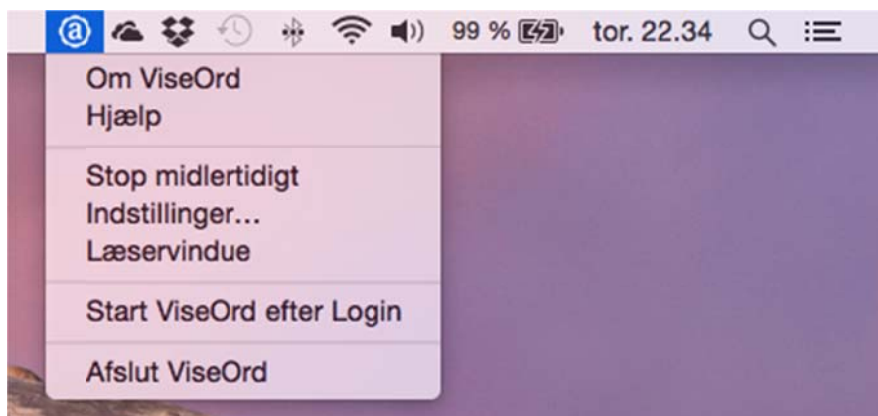
Du kan eventuelt oprette en henvisning til ViseOrd på skrivebordet eller i computerens programmenu nederst på skærmen. Se under "Opret henvisning" i hjælpen til Finder for at finde ud af hvordan det gøres.

Når ViseOrd er kørende, kan man se ViseOrd ikonet i statusmenuen øverst til højre på skærmen:

Når ViseOrd ikonet vises på menulinjen i øverste højre hjørne af skærmen, er ViseOrd kørende og parat til at blive brugt.

Når man klikker på ViseOrd ikonet, kommer ViseOrds menu frem:

Der er følgende kommandoer i menuen:

Om ViseOrd åbner et lille vindue der bl.a. fortæller hvilken version af ViseOrd der er installeret:

Hjælp åbner en tidlig udgave af denne vejledning.

Stop midlertidigt undertrykker ordforslagslisten som ellers vises hver gang der indtastes tekst på computeren. Kommandoen bruges hvis man kun ønsker at bruge ViseOrd til læsestøtte og ikke til skrivestøtte. Når **Stop midlertidigt** er slået til, vil der i menuen stå **Genoptag** i stedet. Klikkes på **Genoptag** ordforslagslisten får man igen ordforslag.

Indstillinger åbner indstillingsmenuen. Se det separate kapitel om de forskellige indstillingsmuligheder.

Læservindue viser ViseOrd læservinduet. Se det separate kapitel om læsestøtte.

Start ViseOrd ved Login. Når dette punkt er markeret foran funktionen, vil ViseOrd starte op hver gang der logges ind eller når computeren tændes (hvis der ikke anvendes login).

Afslut ViseOrd lukker ViseOrd. Hvis ViseOrd senere skal bruges igen, skal ViseOrd startes op igen vha. "Finder" som vist ovenfor.

Skrivestøtte

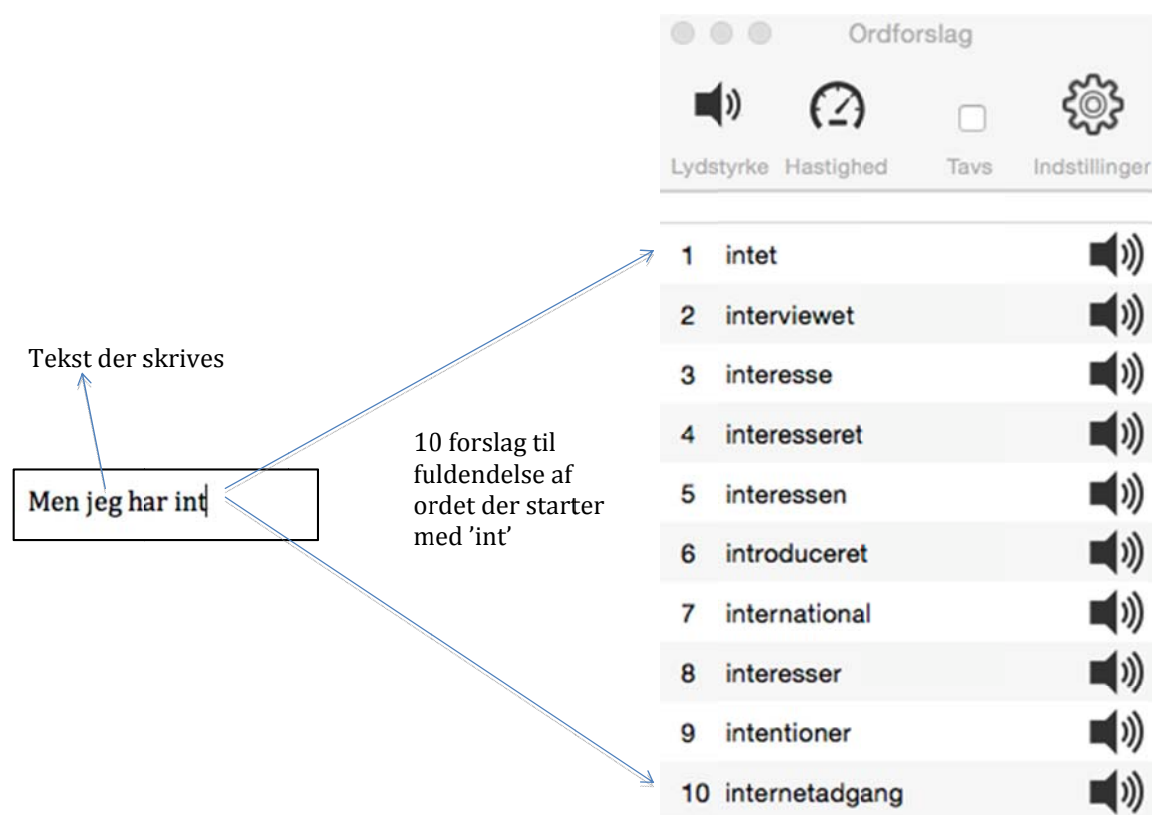
ViseOrd giver skrivestøtte ved at give ordforslag, altså ved at hjælpe med at foreslå næste-ord eller fuldende ord og sætninger der skrives.

Ordforslagslisten

Når ViseOrd er kørende og ordforslag er slået til i ViseOrd menuen, vil der være automatisk komme ordforslag når der skrives tekst (f.eks. tekstbehandling, mail, regneark, Google søgning etc.).

Ordforslagene vises i ordforslagslisten som automatisk åbnes når man indtaster tekst.

Eksempel:

Man kan lytte med mens man indtaster, så man kan høre om man skriver det rigtige. Man kan enten lytte med (få oplæst) for hvert bogstav der skrives, for hvert ord der skrives eller for hver sætning der skrives. Man kan også lytte til de enkelte ordforslag ved at klikke på højttaleren ud for det enkelte ord. Herved kan man lytte sig til hvilket forslag der er det rigtige. Man kan klikke så mange gange man ønsker på højttaleren ved et ord for at sikre at det er det ønskede ord.

Lydstyrke og oplæsningshastighed kan ændres fra toppen af ordforslagslisten. Ligeledes kan man afkrydse feltet "Tavs" hvis man ikke ønsker at stoppe oplæsning mens man skriver.

Ikonet **Indstillinger** åbner de samme indstillinger som fra ViseOrd menuen. Se separat kapitel om Indstillinger.

Ordforslag er baseret på et meget stort statistisk materiale. De 10 forslag der vises er de mest sandsynlige muligheder statistisk set, men der kan opstå situationer hvor det ønskede ord ikke findes blandt forslagene. I sådanne tilfælde hjælper det ofte at indtaste flere bogstaver fra ordet, idet de mulige ord derved begrænses. I tilfældet ovenfor kan man f.eks. begrænse ordforslagene til ord der starter med 'inter' ved at tilføje 'er' i skrivefeltet.

Der benyttes 3 typer ordforslag i ViseOrd

1. **Ordforudsigelse**, hvor ViseOrd foreslår det næste ord ud fra de ord der er skrevet forud.
2. **Ordfuldendelse**, hvor ViseOrd foreslår hele ordet på basis af de bogstaver der er skrevet (som i eksemplet ovenfor). Ordfuldendelse benytter sig også af ordforudsigelse, idet de foreslåede ord også afhænger af de ord der er skrevet forud.
3. **Ordrettelse**, hvor ViseOrd foreslår hvad det rigtige ord kan være ud fra et forkert stavet ord. Ordrettelsen virker også på del-ord, altså mens man er ved at skrive et ord.

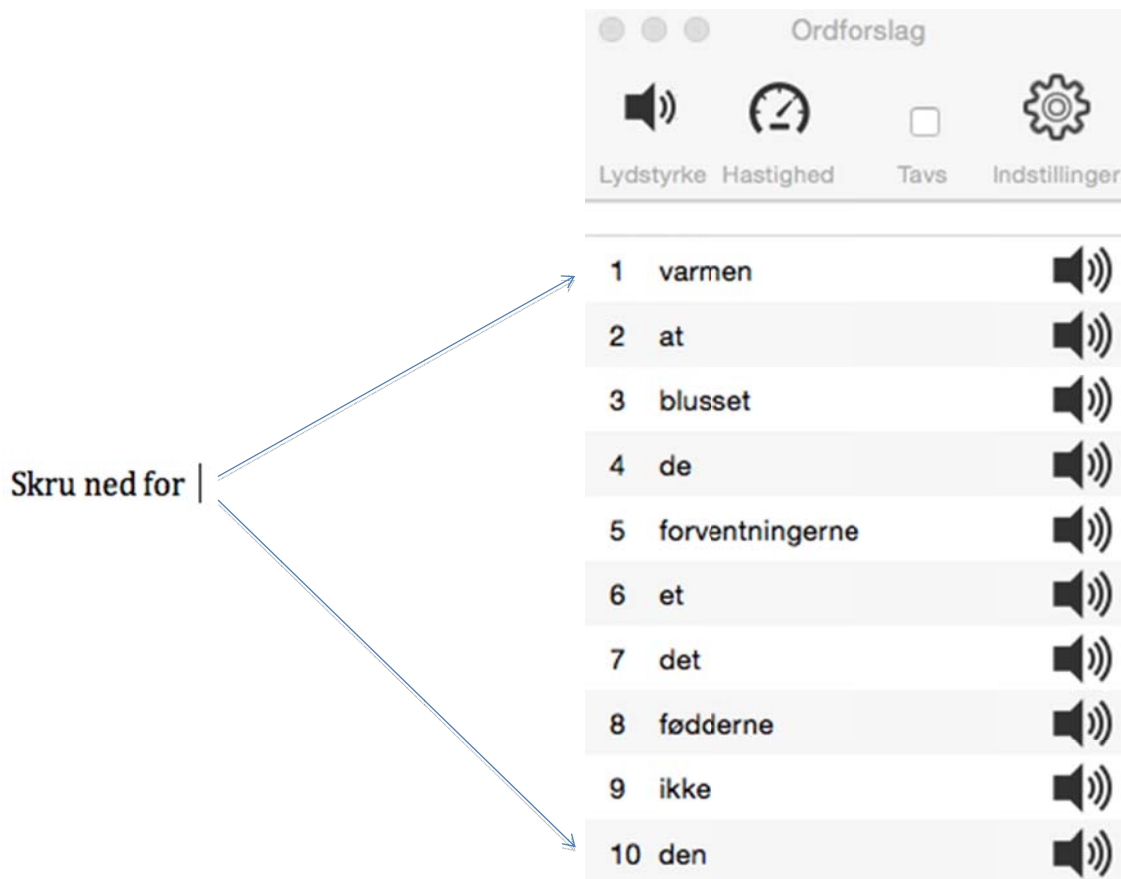
De 3 typer ordforslag bruges i den nævnte rækkefølge. Først undersøges ordforudsigelser. Hvis der stadig er plads på ordforslagslisten undersøges derefter ordfuldendelser. Endelig undersøges ordrettelser hvis der derefter stadig er plads på ordforslagslisten.

De tre typer ordforslag illustreres nedenfor

Ordforudsigelse

Ordforudsigelse benyttes når det skal bestemmes hvad det næste ord kan være, dvs. når et ord er afsluttet af et mellemrum eller af et grammatisk tegn (f.eks. komma).

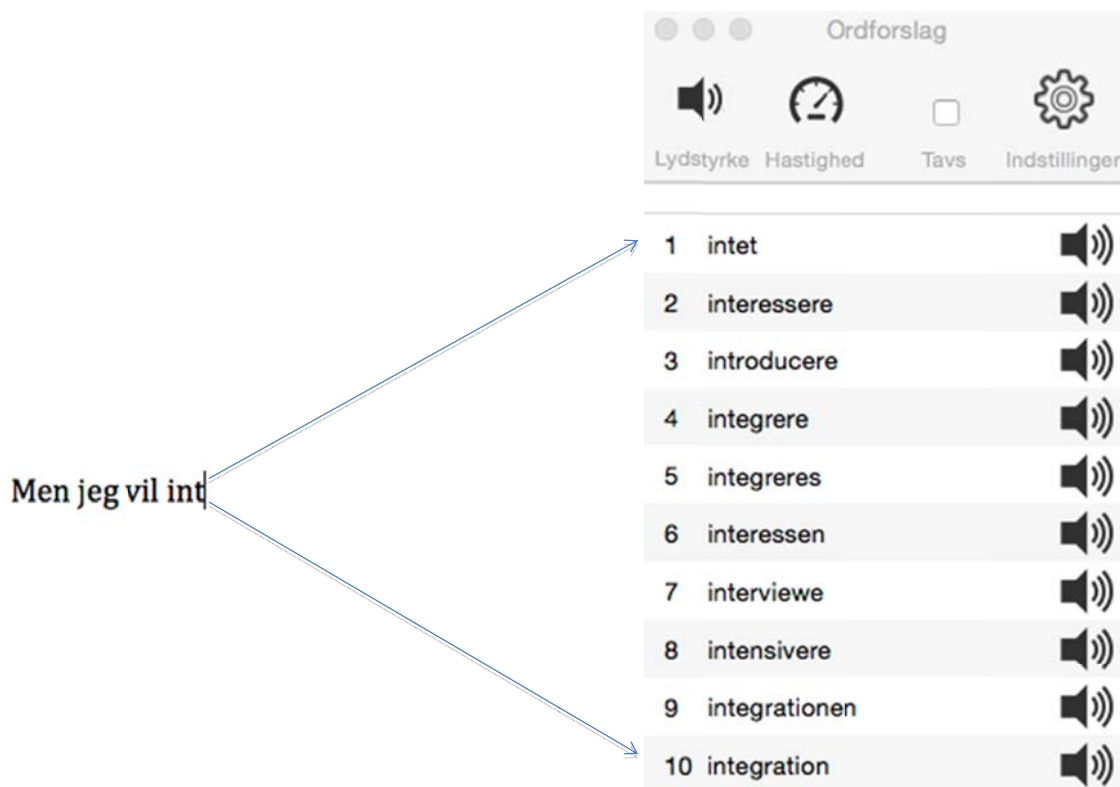
Eksempel:

Bemærk at det ikke kun er det sidste foregående ord der bruges til at bestemme næste ord. Det kan faktisk være op til de 5 foregående ord der bruges. Hvis der for eksempel i stedet for "Skru ned for" skrives "Går ned for" vil det første og mest sandsynlige forslag være "at" i stedet for "varmen" som i eksemplet ovenfor.

Ordfuldendelse

Ved ordfuldendelse vises ordforslag for det ord man er ved at skrive. Herved vises de mest almindelige ord der passer i sammenhængen og som starter på orddelen man har skrevet. Eksempel:

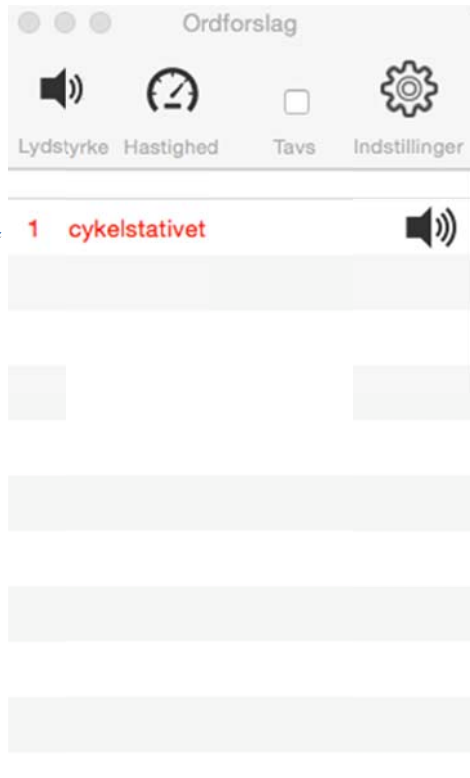
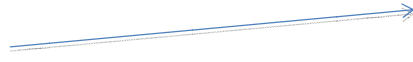
Ordrettelse

Ordrettelse benyttes når ordforudsigelse og ordfuldendelse tilsammen ikke kan fylde ordforslagslisten ud. I sådanne tilfælde vil det sidste eller igangværende ord ofte være stavet forkert.

Med kendskab til typiske stavfejl på dansk, prøver ViseOrd forskellige variationer over det sidste ord. Stavfejl kan f.eks. være at man bruger s i stedet for c, d i stedet for t, skriver et bogstav i ordet med stort eller glemmer den ene konsonant ved dobbeltkonsonanter (f.eks. "duke" i stedet for "dukke").

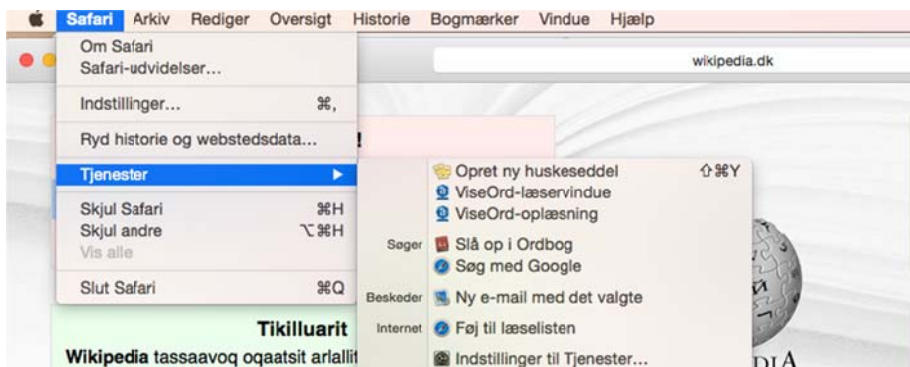
Ordrettelser står med røde bogstaver i ordforslagslisten for at angive at det er en rettelse:

sykelstativet

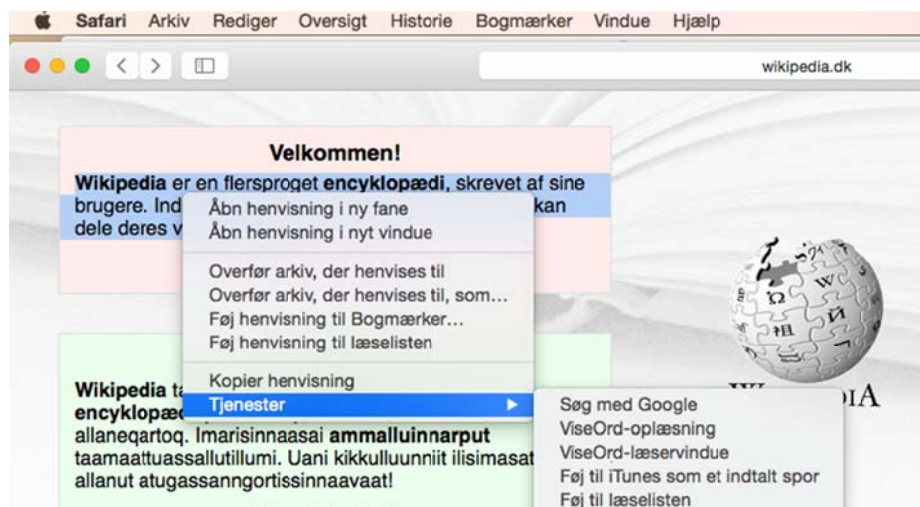

Læsestøtte

Alle tekster som kan markeres med en mus, kan også læses op af ViseOrd. Det sker ved at bruge det pågældende programs menupunkt "Tjenester" som findes i hovedmenuen. For eksempel for programmet Safari finder vi menupunktet "Tjenester" under menuen "Safari":

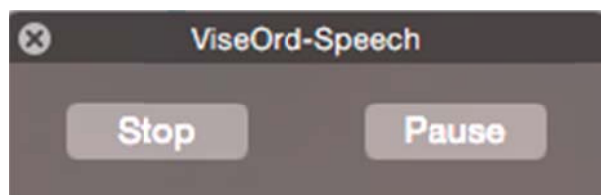

Menupunktet "Tjenester" kan i mange programmer også åbnes ved at holde Ctrl tasten nede, mens der klikkes på en markeret tekst:

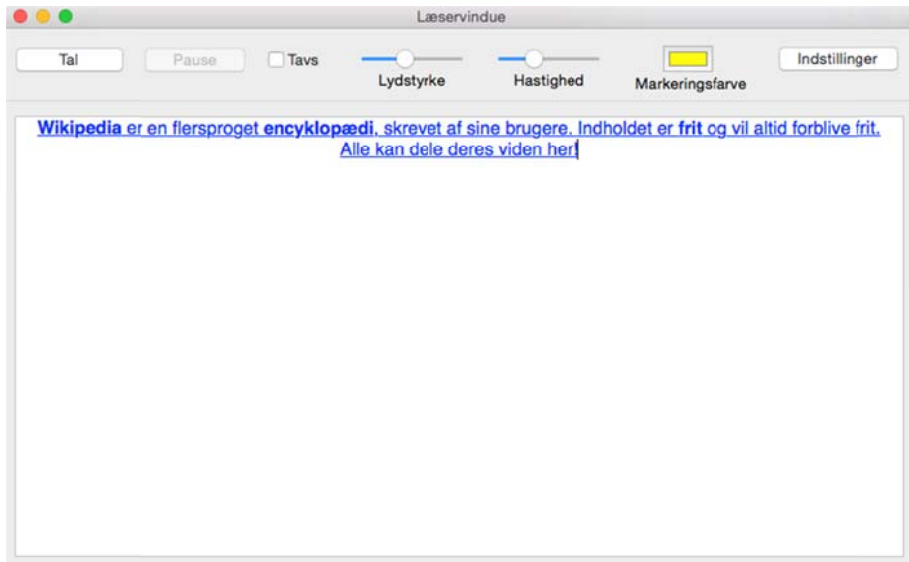
I begge tilfælde kan man finde to ViseOrd funktioner til oplæsning af den markerede tekst:

ViseOrd-oplæsning læser den markerede tekst op. Der vises et lille vindue imens oplæsningen finder sted:

Her kan man stoppe oplæsningen eller sætte den på pause. Når man klikker på pause, vil oplæsning blive sat på pause og Pauseknappens tekst ændres til "Genoptag".

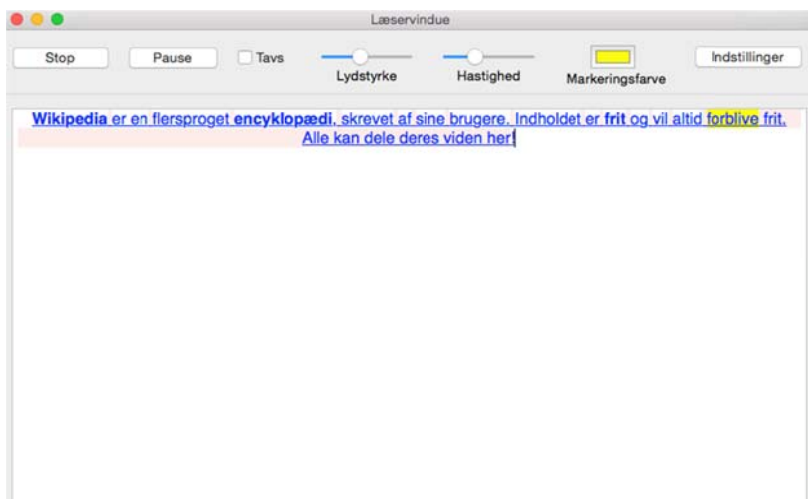
ViseOrd-læservindue åbner et vindue med en kopi af den markerede tekst:

Fra **ViseOrd** læservinduet kan man nu

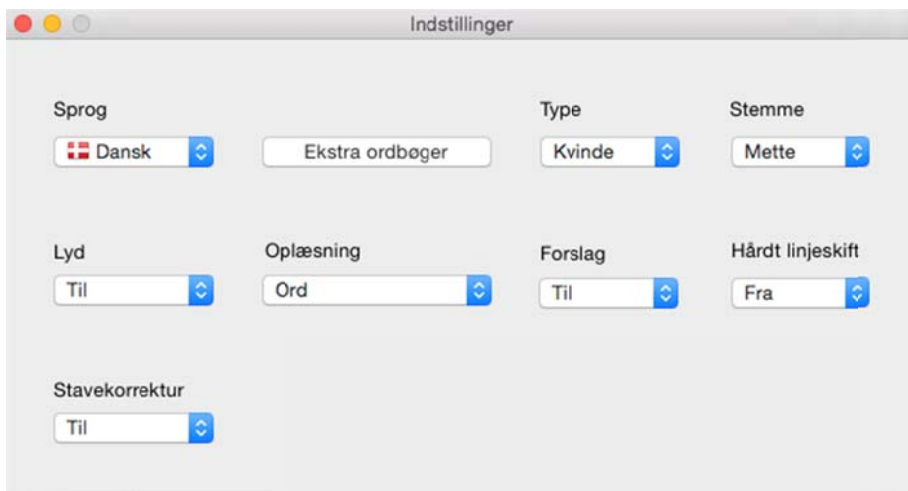
- Starte, pause og stoppe oplæsning
- Få markeret det ord der oplæses lige nu, så man kan følge med i oplæsningen
- Styre hvilken farve der skal bruges til markering af oplæste ord.
- Få oplæst teksten i udsnit (ved at markere den tekst man vil have læst op)
- Styre lydstyrke og læsehastighed
- Åbne indstillinger hvorfra man f.eks. kan justere indstillingerne for oplæsningen, herunder vælge stemme
- Sætte oplæsningen på lydløs og nøjes med ordmarkering når man selv læser
- Vælge hvilken farve der skal bruges til markering af oplæste ord.

I nedenstående Læservindue er ordet "forblive" ved at blive læst op:

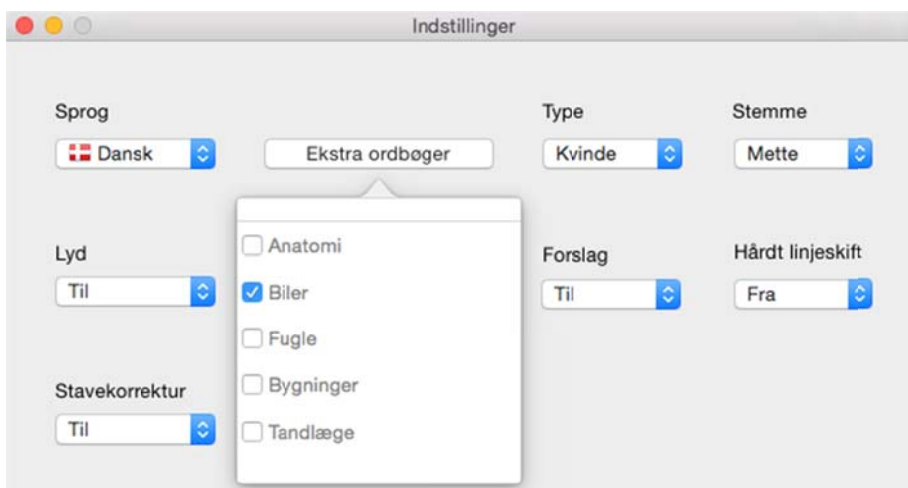
Indstillinger

Indstillinger dialogboksen kan enten åbnes fra ViseOrd menuen, fra ordforslagslisten eller fra læservinduet. Indstillinger dialogboksen der åbnes er den samme uanset hvordan den åbnes:

Sprog. Her kan vælges hvilket sprog der benyttes. Sprogvalget styrer både ordforslag og oplæsningsprog.

Ekstra ordbøger. Nogle sprog har ekstra (fag)ordbøger som man kan vælge at bruge til ordforslag. Klik på knappen for at åbne valgmulighederne. Herefter afkrydses de ordbøger som skal bruges til ordforslag:

I eksemplet er fagordbogen "Biler" tilvalgt.

Type: Vælg mandestemme eller kvindestemme. Bemærk at ikke alle sprog tilbyder både en mandestemme og en kvindestemme.

Stemme: Vælg den stemme du ønsker at bruge. Der vises kun mandestemmer eller kvindestemmer afhængig af Type indstillingen.

Lyd: Styrer om der skal læses op mens der skrives.

Oplæsning: Styrer hvordan der skal læses op mens der skrives. Man kan vælge mellem oplæsning bogstav for bogstav, oplæsning for hvert ord eller oplæsning for hver sætning.

Forslag: Styrer om der skal være ordforslag under skrivning.

Hårdt linjeskift: Styrer om et hårdt linjeskift (Enter) skal opfattes som sætningsafslutter (Til) eller om linjeskift skal opfattes som et mellemrum (Fra). Stedet hvor en sætning afsluttes er vigtig for ordforudsigelse og for oplæsning sætning for sætning.

Begrænsninger i visse Mac programmer

Man kan bruge ViseOrd til ordforslag fra alle de programmer der er blevet testet: Word, Powerpoint, Outlook, TextEdit, Mail, Google, Pages, Safari tekstfelter, Huskesedler, tekstfelter i PDF, terminal samt en lang række programmer hvor man kun indtaster korte tekster for eksempel ved søgninger, navngivninger etc.

Det er desværre ikke alle programmer der giver fuld adgang til den skrevne tekst og til markørens position i teksten. Det betyder at hvis man i disse programmer skifter markørens position enten vha. musen eller vha. piletasterne, vil der ikke være mulighed for ordforslag der hvor markøren er flyttet hen. Det er altså kun i nyskrevet tekst at ordforslag kan gives i disse programmer.

Kendte begrænsninger gælder for:

- Mail og Outlook (kun i selve meddelelseteksten)
- Pages

Der er desværre ingen af de testede programmer som understøtter markering af tekst under oplæsning. Hvis man ønsker markering af tekst under oplæsning må man derfor altid bruge ViseOrd læservinduet som beskrevet tidligere.